

найважливіші з них – рухові. Всі види продуктивної діяльності сприяють цьому. Різноманітний наочний матеріал, його постійна зміна допомагають уточнити розуміння назв предметів, дій, ознак тощо (Це – снігова баба, вона зроблена із снігу, її тіло зіплене з круглих кульок; вона велика, холодна; від тепла розтане).

На заняттях з продуктивних видів діяльності можливе штучне створення проблемної ситуації, в якій активізується мовленнєва поведінка. Проблема ситуація формує комунікативну спрямованість завдання. Наприклад, якщо комусь із дітей спеціально «забути» покласти для роботи аркуш паперу, пензлик або клей, дитина вимушена буде попросити дати їй цю річ, тобто проявити мовленнєву ініціативу, можливо вжити необхідне слово, використати певну граматичну конструкцію, певний тип речення тощо.

Важливо й те, що дитина у продуктивній діяльності спирається одночасно на декілька аналізаторів (зір, слух, дотик), і може діяти з предметом під час обстеження перед його вітворенням (яблуко, машина, курчата). Дуже важливо забезпечити зв'язок слова з дією. В ігровій та образотворчій діяльності це відбувається природно під час виконання дітьми різноманітних завдань. Наприклад, взяв олівець, веду лінію, маюю м'яч, відрівав смужку, пензель поклав на підставку тощо.

Бажано, щоб педагоги, коментуючи свої дії або дії дітей в процесі предметно-практичної діяльності, частіше вживали різні форми дієслова (ріже(жу) папір, відрізаю куток, вирізую коло, розрізую аркуш, надрізаю збоку...), бо, як відомо, цю частину мови діти із ЗНМ засвоюють з великими труднощами, оскільки дієслова в порівнянні з іншими частинами мови мають найбільш рухливу за морфемним складом структуру. Зміна префікса, суфікса у дієслові суттєво змінює значення слова: зіплав, наліпав, ліпитиму, ліпитимемо.

Складну для засвоєння дітьми лексику, що позначає зорово-просторові відношення (зліва, зверху, спочатку тощо), доцільно закріплювати, також спираючись на чуттєвий досвід дитини в процесі малювання, конструювання, аплікації тощо.

На таких заняттях діти добре засвоюють ряд послідовних дій, характерних для зображувальної діяльності. Це сприяє правильному розумінню і виконанню інструкцій типу: «Намалюй синій м'яч, а потім жовтий».

Наочність та конкретність ситуації допомагає дітям краще зрозуміти причинно-наслідковий взаємозв'язок різних дій і явищ: «Пензлик брудний. Вимийте його. Пензлик став чистим.» Такі вправи безумовно готують дітей з ТПМ до побудови власних зв'язних висловлювань, які завжди базуються на логіці реальних подій.

Як і в загальноосвітніх дошкільних групах, так і в групах для дітей з порушеннями мовлення, на заняттях з образотворчої діяльності спостерігається тісний зв'язок гри і мовлення.

Гра на заняттях із зображувальної діяльності використовується для зацікавлення дітей, для позитивного емоційного фону при опануванні головними формоутворювальними рухами (зображення ліній, округлих форм тощо).

Наприклад, для того, щоб навчитися наносити штрихи, малюють траву, дощ. А для того, щоб навчитися зображувати округлі форми – клубочки, вишні, колобки, сонечко. Але і цього замало для підтримання інтересу дітей. Щоб у дітей виникло бажання добре виконати навчальне завдання, треба провести спеціальну роботу, спрямовану на формування ігрової мотивації. З цією метою педагог коротко та емоційно яскраво розповідає вигадану історію про потреби іграшкових персонажів (зайців, ляльок) і спонукає дітей допомогти їм (зробити килимки для нових іграшок, світлофори для вулиці, де живуть зайчики тощо).

Доцільно також на заняттях використовувати різні порівняння, віршовані тексти, які допомагають створити характеристику предмета, розвивають у дітей образне сприймання, збагачують мовлення образними засобами.

Усі перелічені вище позитивні риси продуктивної діяльності ефективно впливають на формування різних сторін мовлення при порушеному його розвитку та на формування особистості дитини в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Выготский Л.С. Воображение и творчество в детском возрасте/ Л.С. Выготский. — СПб.: СОЮЗ, 1997. – 96 с.
2. Миронова С.А. Развитие речи дошкольников на логопедических занятиях/ С.А. Миронова - М.: ТЦ Сфера, 2007. - 192 с.
3. Коноплята С.Ю. Логопсихология [Текст]: навчальний посібник / С.Ю. Коноплята, Т. В. Сак - К.: Знання, 2010. - 293 с.
4. Рыжова Н.В. Развитие творчества детей 5-6 лет с ОНР.- М.: Сфера,-2009. -64с.
5. Степанов С. С. Диагностика интеллекта методом рисуночного теста/С.С. Степанов.- М.:Деловая книга.- 1999.- 80с.
6. Урунтаева Г.А. Дошкольная психология/ Г.А. Урунтаева - 5-е изд., стереотип. - М.:Академия, 2001. - 336 с.

УДК: 376.011.3-051-056.87

ПРОФЕСІЙНО-КОМУНІКАТИВНА КУЛЬТУРА ВЧИТЕЛЯ-ЛОГОПЕДА

Пінчук Ю.В.

кандидат педагогічних наук, доцент,

Кустова В.В.

Інститут корекційної педагогіки та психології

НПУ імені М.П.Драгоманова

У статті представлений аналіз психолого-педагогічної літератури, а також результати експерименту з дослідження сформованості професійно-комунікативної культури майбутніх вчителів-логопедів.

В статті представлений аналіз психолого-педагогічної літератури, а також результати експерименту по дослідженню сформованості професійно-комунікативної культури майбутніх учителів-логопедів.

This paper presents an overview of current psychological and educational research, and the results of an experiment to study of formation of professional and communicative culture of the future speech therapists.

Ключові слова: культура мовлення, культура спілкування, професійно-комунікативна культура вчителя-логопеда.

Ключевые слова: культура речи, культура общения, профессионально-коммуникативная культура учителя-логопеда.

Keywords: culture of speech, culture communication, professional and communicative culture future speech therapists.

Культура мовлення – загальноживане й об'ємне поняття, яким користується широкий загал людей, і яке глибоко вивчають фахівці різних галузей науки – лінгвісти, методисти, психологи і педагоги тощо.

Культура мовлення для вчителя-логопеда є важливою характеристикою не тільки в професійно-педагогічному аспекті, а й в етичному: вчителю аморально припускати помилки у власному мовленні, оскільки він мовленнєва особистість і комунікативний лідер.

Проблема формування професійних умінь учителя – одна з актуальних у педагогічній науці, про що свідчить значна кількість досліджень та різноманітність поглядів на психолого-педагогічні аспекти формування умінь учителя. Вдосконаленню професійної діяльності учителів присвячені праці О.О.Абдуллої, Ф.Н.Гоноболіна, І.А.Зязюна, Н.В.Кузьміної, С.О. Сисоевої, В.О. Сластьоніна, О.М. Щербакова та ін.

Відомі імена вчених, які вивчали підготовку корекційних педагогів за нозологіями та напрямками підготовки, – Г.В.Афузова, Л.С.Гренюк, І.П.Колесник, М.З.Кот, С.П.Миринова, Н.М.Назарова, Л.О.Прядко, Л.М. Руденко, В.М.Синьов, І.В.Федоренко та ін.

У вітчизняній літературі проблему формування професійної компетентності вчителя-логопеда досліджували О.Б.Качуровська, Н.Г.Пахомова, Ю.В. Пінчук, В.В. Тарасун, Л.М. Томіч, Л.О.Федорович, М.К.Шеремет та ін.

Поняття мовленнєвої культури, як зазначає Б.М. Головін, має два аспекти: сукупність і система комунікативних якостей мовлення і вчення про сукупність і систему комунікативних якостей мовлення. Автор пропонує під терміном «культура мовлення» розуміти рівень оволодіння системою якостей мовлення окремими носіями мови.[4]

Відомий російський мовознавець, професор Г.О. Винокур запропонував ідею про розмежування двох рівнів володіння культурою мовлення: «правильність і вправність».[3] Розвиваючи цей підхід, професор Л.І. Скворцов розуміє культуру мовлення як «володіння нормами усної і писемної літературної мови (правила вимови, наголошування, граматики, слововживання тощо), а також уміння використовувати виразні мовні засоби в різних умовах спілкування відповідно до мети і змісту висловлювання». С.Я. Єрмоленко зазначає, що «культура мовлення пов'язана, з одного боку, з правильністю мови..., а з другого – з мовною майстерністю, стилістичним чуттям слова, доречністю використання варіантних мовних форм».

За визначенням М.І. Ільш, що культура мовлення – це

1) володіння літературними нормами на всіх мовних рівнях, в усній та писемній формі мовлення, вміння користуватися мовностилістичними засобами і прийомами з урахуванням умов і мети комунікації;

2) упорядкована сукупність нормативних мовних засобів, вироблених практикою людського спілкування, які оптимально виражають зміст мовлення і задовольняють умови та мету спілкування;

3) самостійна лінгвістична дисципліна.[5]

Як зазначає Н.Д. Бабич, поняття культура мовлення має теоретичний (достатньо висвітлений у ґрунтовних працях) і практичний аспект, який «не може бути вичерпаний ніколи, бо виявляє себе щоразу для кожного мовця неповторно, не може передбачити всі можливості ситуації функціонування індивідуального мовлення». Таким чином, культура мовлення – це нормативність і доцільність викладу інформації, тобто філологічне і психолого-педагогічне обґрунтування використання граматичних структур відповідно до умов і вимог конкретної ситуації.[1]

Проблема культури мовлення проявляється в таких основних аспектах: нормативність, адекватність, естетичність, поліфункціональність мовлення.

Культура мовлення - широке і об'ємне поняття, але передусім це - грамотність побудови фраз, простота і зрозумілість викладу, виразність, яка досягається вмінням дібрати потрібні слова та синтаксичні конструкції та активним використанням основних компонентів виразності усного мовлення - тону, динаміки звучання голосу, темпу, пауз, наголосів, інтонації, дикції, правильна вимова слів, правильне використання спеціальної термінології, не багатослів'я. Безсумнівно, для успішності професійної діяльності педагога необхідними є такі риси його мовлення, як бездоганна дикція, дотримання всіх орфоепічних норм сучасної української літературної мови, добре поставлений голос, уміння керувати диханням, тобто професійне володіння технікою мовлення. Не можна собі уявити живого мовлення без інтонації. Кожне осмислення думки, власної або чужої, може бути правильно виражено й так само сприйнято слухачами лише в тому разі, коли читець (мовець) правильно використає всі компоненти мовлення (системи його звуків, складобудови, словесного наголосу) та інтонації (органічної єдності пауз, логічної та емоційної функції наголосів, мелодики, темпу, ритму й голосового тембру). Практичні навички «декодування» інтонації співбесідника, вміння використовувати акустичні засоби впливу на слухачів є необхідними для ефективного професійного спілкування. [2]

У своєму дослідженні О.М. Біляев окреслює вимоги до культурного мовлення вчителя. Воно повинно бути:

а) змістовним, тобто розкривати предмет розмови з дотриманням логічної послідовності і доказовості думок; важливим при цьому є лаконізм, відсутність пустих фраз, невиправданих повторень і дублювань;

б) правильним – відповідати нормам літературної мови;

в) комунікативно доцільним, що визначається мотивованим вибором мовних засобів (який із них, залежно від мовленнєвої ситуації, є доречніший, точніший, виразніший);

г) багатим, тобто повинно містити великий обсяг слів, різноманітність уживаних морфологічних норм, синтаксичних конструкцій;

д) точним, бути пов'язаним з оптимальним слововживанням, тобто повинні використовуватися такі засоби мови, які допоможуть якнайкраще передати зміст висловлювання;

е) стилістично вправним вважається мовлення, яке за своєю будовою і мовним оформленням відповідає особливостям певного функціонального стилю, характеризується стильовою єдністю;

є) грамотним, що полягає у дотриманні правил правопису.[2]

Фахівець з логопедії С.О. Миронова зазначає, що звернене до дитини мовлення насамперед має бути нешвидким. Спокійний, дещо уповільнений темп мовлення дорослого сприяє кращому його розумінню. Виразність та емоційність мовлення досягаються підвищенням або пониженням голосу в тих місцях, до яких потрібно привернути увагу дитини.[6]

У структурно-семантичному значенні професійне мовлення логопеда характеризується певними фонетичними та лексико-фразеологічними особливостями. Серед найважливіших фонетичних характеристик розрізняють такі ознаки (Л.С. Бейлінсон):

- максимальна, інколи навіть занадто чітка вимова логопеда, який має демонструвати зразкову артикуляцію, оскільки будь-яке висловлювання в його мовленні є взірцем;

- спеціальна артикуляція звуків (ізолювана чи у звукосполученні) і слів, які на етапі корекційного процесу відпрацьовуються;

- темп мовлення постійно контролюється, під час занять — дещо уповільнений;

- під час навчання — дещо підвищена гучність мовлення;

- певне інтонаційне оформлення висловлювання (статусна позиція лідера під час спілкування, доброзичливе ставлення до дитини, офіційність ситуації на прийомі).[2]

Отже, культура мовлення передбачає дотримання сталих мовних норм усної і писемної літературної мови, а також свідоме, невимушене, цілеспрямоване, майстерне вживання мовно-виражальних засобів залежно від мети й обставин спілкування.

Актуальність обраної нами теми дослідження визначається недостатньою теоретичною розробленістю проблеми і практичною необхідністю розвитку професійно-комунікативної культури майбутніх учителів-логопедів з метою підготовки їх до педагогічної діяльності.

Мета дослідження - вивчення стану сформованості професійно-комунікативної культури майбутніх учителів-логопедів.

Мета дослідження зумовила такі завдання:

1. Проаналізувати стан наукової розробки досліджуваної теми, визначити напрями дослідження.

2. Уточнити зміст поняття «професійно-комунікативна культура вчителя-логопеда», визначити його складові.

3. Розробити діагностичний апарат для визначення стану сформованості професійно-комунікативної культури майбутніх учителів-логопедів.

4. Визначити рівні сформованості професійно-комунікативної культури майбутніх учителів-логопедів.

Після аналізу літератури з теми, нами було уточнено зміст поняття «професійно-комунікативна культура вчителя-логопеда» (ПКК) - це певний рівень сформованості комунікативних умінь та педагогічних здібностей педагога у поєднанні з його особистісними якостями.

Дослідження проводилося на базі Інституту корекційної педагогіки та психології Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Констатувальним експериментом було охоплено 74 студента-логопеда: 49 – I курсу та 25 – V курсу.

Такий вибір респондентів обумовлений тим, що нам важливо було прослідкувати динаміку розвитку професійно-комунікативної культури майбутніх учителів-логопедів у процесі фахової підготовки. Тому були залучені студенти першого та останнього років навчання.

У відповідності до мети та завдань виділено 3 компоненти ПКК:

I - визначення рівня сформованості комунікативних умінь;

II - визначення рівня сформованості педагогічних здібностей;

III - визначення наявності професійних особистісних якостей.

Віднесення студентів до того чи іншого рівня сформованості кожного компонента професійно-комунікативної культури відбувалося на основі виділених нами показників:

- володіння комунікативними вміннями, комунікативним контролем;

- вміння вирішувати педагогічні задачі, наявність педагогічного такту та педагогічного стилю;

- володіння нормами літературної мови та професійною лексикою;

- наявність характерологічних рис особистості: товарицькість, емоційна стійкість, самоконтроль, раціональність, а також наявність емпатії.

Оскільки більшість використаних тестових методик передбачає три рівні виконання завдань, відповідно нами було виявлено три рівні сформованості професійно-комунікативної культури майбутніх учителів-логопедів: «високий», «середній», «низький».

Для студентів, які мають високий рівень професійно-комунікативної культури, характерні компетентний спосіб

спілкування, уміння (на високому рівні) контролювати процес спілкування, адаптуватися до співрозмовника, встановлювати з ним контакт, здатність правильно вирішувати педагогічні задачі, вміння встановлювати будь-який контакт, володіння демократичним стилем педагогічного спілкування, володіння нормами літературної мови та професійною лексикою на високому рівні, наявність таких рис як товариськість, емоційна стійкість, самоконтроль, раціональність та емпатія.

Студенти, що мають середній рівень комунікативної культури, під час спілкування часто проявляють не лише компетентний, але й агресивний та залежний способи спілкування, не завжди контролюють процес спілкування. Під час спілкування їм не вистачає винахідливості в реагуванні на різні ситуації, тому не завжди студенти можуть побачити важливі «дрібниці», педагогічні задачі вирішують правильно не в усіх випадках. Поряд із демократичним проявляється авторитарний спосіб педагогічного спілкування. Володіння нормами літературної мови та професійною лексикою у них на середньому рівні. Основні професійні особистісні якості (емпатія, товариськість, раціональність та ін.) у студентів розвинені недостатньо.

Для студентів, які мають низький рівень професійно-комунікативної культури, характерний залежний або агресивний спосіб спілкування. Вони рідко контролюють процес спілкування, такт не стійкий, тому часто виникають конфліктні ситуації. Педагогічні задачі вони вирішують частіше неправильно, ніж правильно. Студентам властивий авторитарний стиль педагогічного спілкування. Володіння нормами літературної мови та професійною лексикою на низькому рівні, слабкорозвинені професійні особистісні якості, особливо емпатія.

За результатами тесту комунікативних умінь Л.Міхельсона у 65,3% студентів I курсу та 52% - V курсу переважає компетентний спосіб спілкування. У 8,2% першокурсників та 16% студентів V курсу компетентний спосіб змішується із залежним або агресивним рівномірно. У 26,5% студентів I курсу та 20% п'ятикурсників компетентний спосіб спілкування переважає, але перевага незначна, що не дає нам підстав виділити цей спосіб як основний. У 12% студентів V курсу виявлено залежний спосіб спілкування.

Після проведення тесту «Рівень комунікативного контролю» В.А.Семиченко нами були отримані наступні результати: високий рівень розвитку комунікативного контролю виявлений у 16,3% студентів I курсу та 52% V курсу, середній - 47% у першокурсників та 48% у студентів V курсу і низький – у 36,7% студентів I курсу.

Дослідження I компоненту: високий рівень сформованості комунікативних умінь майбутніх педагогів становить на I курсі 40,8%, на V - 52%; середній рівень виявлено у 36,75% першокурсників та 34% у студентів V курсу, низький рівень - на I курсі - 22,45% та на V - 14%.

Результати дослідження за методикою Р.С. Немова «Педагогічні ситуації» показали: високорозвинені педагогічні здібності присутні у 26% першокурсників та у 52% студентів V курсу, середньорозвинені - у 68% студентів I курсу та 48% - п'ятого і лише 6% першокурсників мають низький рівень розвитку педагогічних здібностей.

Обстеження за методикою О.А. Абдуліної «Чи тактовна ви людина?» дало наступні результати: I рівень розвитку такту, тобто такт нестійкий, його виховний вплив ще не має значного педагогічного ефекту, мають 8% студентів I курсу та 16% студентів V курсу; II рівень, на якому значних порушень не спостерігається, однак не дістає винахідливості в реагуванні на різні ситуації, мають 62% першокурсників та 32% студентів V курсу; III рівень розвитку такту, коли він стає стійким педагогічним умінням, мають 30% опитуваних I курсу та 52% студентів V курсу; IV рівнем розвитку такту, тобто коли він стає звичкою, - не володіє ніхто із студентів.

За результатами впровадженої методики «Ваш стиль педагогічного спілкування» І.А. Агесвої 95,9% студентів I курсу та 96% - п'ятого курсу схильні до демократичного стилю спілкування і лише 4,1% першокурсників та 4% студентів V курсу - до авторитарного стилю.

Згідно з результатами проведеного тестування для визначення знання норм літературної мови та володіння професійною лексикою виявилось: високий рівень серед студентів I курсу показали 18,25% та на V курсі - 46% студентів; середній рівень у першокурсників - 74,3% та у студентів V курсу - 40%; низький рівень на I курсі показали 7,45% студентів та на V курсі - 14% опитуваних.

Вивчення стану II компоненту ПКК виявило: високий рівень сформованості педагогічних здібностей у 24,75% першокурсників та у 50% студентів V курсу; середній рівень – у 68,1% студентів I курсу та у 40% - опитуваних V курсу, низький рівень – у 7,15% опитуваних I курсу та у 10% - V курсу.

«Методика вивчення характерологічних рис особистості» С. Грачова дозволила нам визначити наявний рівень у студентів особистісних якостей, таких як товариськість (на I курсі: високий рівень - у 32,7% студентів, середній - 65,3%, низький - 2%; на V курсі: високий рівень - у 36% студентів, середній - 56%, низький - 8%); емоційна стійкість (на I курсі: високий рівень - 2%, середній - 65,3%, низький - у 32,7%; на V курсі: високий рівень - у 28% студентів, середній - 64%, низький - 8%); самоконтроль (I курс: на високому рівні у 16,3% студентів, на середньому - у 73,5% та на низькому - у 10,2%; V курс: високий рівень - у 32% студентів, середній - 52%, низький - 16%); раціональність (I курс: високий рівень - 10,2%, середній - 73,5% та низький - 16,3% студентів; V курс: високий рівень - у 20% студентів, середній - 56%, низький - 24%).

За результатами застосування методики діагностики рівня емпатичних здібностей (В.В. Бойко) високий рівень розвитку емпатії виявлено у 67,3% студентів I курсу та у 68% студентів V курсу, середній рівень розвитку наявний у 24,5% першокурсників та у 24% опитуваних V курсу, низький рівень - 8,2% опитуваних I курсу та 8% - п'ятого.

За результатами III компоненту високий рівень професійних особистісних якостей виявлено у 25,7% першокурсників та 36,8% студентів V курсу, середній рівень у 60,4% студентів I курсу та 50,4% опитуваних V курсу, низький рівень 13,9% опитуваних I курсу та 12,8% - V курсу.

Результати констатувального зрізу дослідження показали, що у студентів, майбутніх логопедів, всі три виділені компоненти професійно-комунікативної культури сформовані приблизно рівномірно (найбільший відсоток високого рівня розвитку отримали комунікативні навички - у 48% студентів I курсу та 52% респондентів V курсу). Водночас наявний значний відсоток студентів, у яких названі компоненти сформовані на низькому рівні, а саме: комунікативні навички (на I курсі у

22,45% та на V курсі у 14% респондентів) та професійні особистісні якості (на I курсі у 13% студентів та на V курсі у 12,8% опитуваних).

Отже, за рівнями професійно-комунікативної культури відсотковий розподіл студентів-випускників відбувся наступним чином: високий рівень розвитку професійно-комунікативної культури виявлено у 30,4% студентів I курсу та 46,3% студентів V курсу, середній рівень - у 55,1% опитуваних I курсу та 41,4% респондентів V курсу, низький рівень показали 14,5% першокурсників та 12,3% опитуваних V курсу.

Таким чином, здобуті результати експерименту свідчать про те, що протягом навчання у ВНЗ від першого до п'ятого курсу професійно-комунікативна культура студентів зростає. Проте і на п'ятому курсі залишаються студенти, у яких її показники ПМК залишаються на низькому рівні. У зв'язку з цим постає питання про надолуження прогалів у підготовці фахівців логопедів з формування професійно-комунікативної культури.

На сьогодні практика вищої школи в галузі логопедії вимагає розширення курсу «Риторика, культура та техніка мовлення корекційного педагога» темами, присвяченими комунікативній культурі вчителя-логопеда, або введення спецкурсу «Культура спілкування», який буде спрямований на формування педагогічного такту, ефективного педагогічного стилю спілкування та комунікативних навичок.

Дослідження не вичерпало всіх аспектів порушеної проблеми і не претендує на всебічне її розкриття. Подальшої роботи потребує розробка шляхів вдосконалення професійно-комунікативної культури у студентів і перевірка їх ефективності у навчально-виховному процесі ВНЗ. Перспективним, на нашу думку, є впровадження комунікативних тренінгів для вчителів-логопедів у системі підвищення кваліфікації фахівців, здійснення порівняльно-педагогічного аналізу зарубіжного досвіду з проблеми, діагностика профпридатності абітурієнтів тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бабич Н.Д. Основи культури мовлення. – Львів: Світ, 1990.
2. Бейлінсон Л.С.: Профессиональная речь логопеда.- М., 2005.
3. Винокур Г. Говорящий и слушающий: варианты речевого поведения. – М.: Наука, 1993. – 172 с.
4. Головин Б. Н. Основы культуры речи. – М., 1988
5. Ильяш М.И. Основы культуры речи. – Киев-Одесса, 1984. - 178 с.
6. Миронова, С.А. Речь взрослого как средство развития детей с общим недоразвитием речи. // Дефектология. – 1986. – №4 1986. – с. 64-68.

УДК: 376.352.03:796

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНОЇ БАЗИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ ДІТЕЙ ІЗ ВАДАМИ ЗОРУ У 60-90 ТІ РОКИ ХХ СТОЛІТТЯ

Подгаєцький А.В.

Інститут фізичного виховання та спорту
НПУ імені М.П. Драгоманова

У статті розглянуто особливості формування науково-теоретичної бази занять адаптивною фізичною культурою з дітьми, що мають зору у другій половині минулого століття. Визначено, що ведучу роль у цьому процесі відіграла наукова школа Б.В.Сермєєва.

В статье рассмотрены особенности формирования научно-теоретической базы занятий адаптивной физической культурой с детьми, которые имеют нарушения зрения во второй половине прошлого столетия.

The article describes the features of the formation of scientific and theoretical basis of adaptive physical education classes with children who have a visual impairment.

Ключові слова: адаптивна фізична культура, діти з вадами зору, наукова школа Б.В.Сермєєва.

Ключевые слова: адаптивная физическая культура, дети с нарушениями зрения, научная школа Б.В.Сермеева.

Keywords: adaptive physical education, children with visual impairments, scientific school of B. V. Sermeeva.

На сучасному етапі розвитку українського суспільства відбувається реформування змісту системи освіти. Цей процес охоплює всі сфери діяльності, у тому числі роботу з дітьми, які мають вади зору. Однією з головних проблем, що потребує негайного вирішення є соціалізація та інтеграція осіб з вадами зору в суспільство. Перспективним шляхом вирішення цього питання є залучення інвалідів по зору до занять адаптивною фізичною культурою (АФК).

Різноманітні аспекти фізичної культури для інвалідів по зору висвітлювались у роботах цілої плеяди авторів (Є.С.Аветисов, Р.Н.Азарян, В.Г.Григоренко, Г.Г.Демірчоглян, Я.І.Дуткевич, Л.Ф.Касаткін, В.А.Кручинін, Н.А.Остапенко, Л.В.Сековець, Л.А.Семенов, Б.В.Сермєєв, Л.І.Солнцева, Б.Г.Шеремет, В.П.Шликов та ін.). Роботи науковців, що були підготовлені в Україні за останнє десятиріччя (А.Л.Андрасян, Н.Г.Байкіна, В.Г.Григоренко, Л.А.Єракова, Ю.А.Картава, В.Г.Ковиліна, В.М.Ремажєвська, Д.О.Силантьєв, Є.П.Синьова, Р.В.Чудна, Б.Г.Шеремет та ін.) значно розширили можливості